

NOTITIE BIJ RONDE TAFELGESPREK TWEEDE KAMER 4 SEPTEMBER 2014

Wetsvoorstel 'Wijziging van de Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting (novelle / Herzieningswet)

Inleiding

De VTW wil graag een aantal procesmatige en inhoudelijke opmerkingen maken bij het wetsvoorstel. Onze reactie bakenen we echter wel af; de VTW beperkt zich hoofdzakelijk tot zaken die tot het domein van het intern toezicht behoren. Wat betreft de overige punten is branchevereniging Aedes wat ons betreft de leidende partij. U kunt er hierbij van uitgaan dat de VTW op hoofdlijnen de standpunten van Aedes deelt.

Proces

- De VTW spreekt de hoop uit dat de uitkomsten van de Parlementaire Enquête Woningcorporaties (PEW) betrokken worden bij de behandeling van dit wetsvoorstel. Het wetsvoorstel is in onze optiek in een aantal opzichten onevenwichtig en te gedetailleerd. Er staan bijvoorbeeld veel instructies in voor bestuur en toezicht, maar weinig over visie en randvoorwaarden voor goed bestuur en toezicht.
In het eindrapport van de PEW staan ongetwijfeld zinvolle aanbevelingen die het wetsvoorstel kunnen verbeteren en versterken. De VTW roept de commissie Wonen en Rijksdienst dan ook op om de uitkomsten zorgvuldig mee te nemen in de verdere parlementaire behandeling.
- De VTW maakt zich zorgen over de delegatie van wetgeving zoals de minister nu voorstelt. Zaken die in de wet zelf geregeld kunnen (en soms ook moeten) worden, worden nu in AMvB en ministeriële regelingen nader uitgewerkt, zoals voorschriften omtrent geschiktheid van personen voor het lidmaatschap van het bestuur en de raad van toezicht.
Dat maakt niet alleen parlementaire controle lastig, maar daarmee wordt het toekomstige beleid erg afhankelijk van tijdelijke opvattingen en voorbijgaande coalities in een steeds sneller tempo. Kortom wijziging van wet- en regelgeving dient in een zorgvuldig parlementair proces plaats te vinden en niet bij snelle aanpassing van AMvB's.
- De uitvoering en handhaving door het extern toezicht en/of zelfregulering blijft, ook in de 'proeve' AMvB, vooralsnog onduidelijk. De VTW vindt het een onwenselijke ontwikkeling als de wet op deze wijze zou worden ingevoerd, zonder dat er duidelijkheid is over de invulling van kaders op het gebied van intern- en extern toezicht. De VTW kan zich vinden in het standpunt van de Raad van State op dit vlak. Wij nodigen de commissie daarom uit om ook de zienswijze van de Raad van State te volgen en de minister te vragen dit punt als nog op te nemen, dan wel dat de Kamer dat via een (uitgebreid) amendement zelf regelt.
- De VTW is in principe geen voorstander van een stapeling van wet- en regelgeving. De reflex vanuit de overheid om steeds meer nieuwe en strengere regels te maken, is weliswaar begrijpelijk, maar is geen panacee.

Inhoud

Intern toezicht

- De VTW vreest dat de positie van het intern toezicht wordt uitgehold. De minister verkleint niet alleen het speelveld van de corporaties, maar trekt ook het extern

toezicht verder naar zich toe. In de wettekst en de AMvB's worden bijvoorbeeld erg gedetailleerde beschrijvingen over toezicht en bestuur gegeven.

De minister gaat voorbij aan de wettelijke taken van de intern toezichthouder en de eigenstandige rol van de RvC / RvT wordt sterk beperkt. Dit is in onze optiek een ongewenste en weinig liberale bemoeienis met het beleid van private ondernemingen. Bijvoorbeeld de benoeming van een commissaris kan slechts plaatsvinden met een positieve zienswijze van de minister m.b.t. geschiktheid en betrouwbaarheid van de betreffende persoon.

- De fit en propertest gaat alleen over individuele competenties van een (aankomende) toezichthouder. Fit en proper kan een nuttig instrument zijn, maar is geen waarborg voor goed intern toezicht. Het zegt niets over het functioneren van een RvC als groep en ook niets over houding en gedrag van toezichthouders in de praktijk. De VTW wil ervoor waken dat het maken van regels omtrent fit en proper een schijnoplossing wordt. De VTW heeft in 2013 gekozen voor een integrale benadering bij de verbetering van de kwaliteit van het intern toezicht, waarbij de toegang tot toezicht ('fit en proper') slechts één van de vier onderdelen is.¹
- Als de 'fit en propertest' voor toezichthouders toch zo wordt doorgevoerd dan vraagt de VTW om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de criteria voor goed intern toezicht die de VTW zelf hanteert en ook in de visitatiemethode zijn opgenomen.² De VTW ontwikkelt ook assessment methodieken en start een pilot voor een assessment programma.
- De VTW is in 2012 gestart met de doorlopende campagne 'wij toetsen ons toezicht', waar "de aanspreekbare commissaris" onderdeel van is.³ In de praktijk wordt de RvC van een corporatie steeds aanspreekbaarder voor de belanghouders. Deze ontwikkeling is een concrete invulling van onze campagne en van art. 31 van de Wet. Wij zijn benieuwd naar de zienswijze van de commissie over de aanspreekbare commissaris.

Governancecode

- De Governancecode Woningcorporaties (GCW) wordt algemeen verbindend verklaard. De inhoud blijft de verantwoordelijkheid van Aedes en VTW. Maar de handhaving van de GCW is de verantwoordelijkheid van de externe toezichthouder. Wij vragen de commissie om hierover met de minister concrete afspraken te maken.

Extern toezicht

- De VTW is sterk voorstander van één, ongedeelde externe toezichthouder, zowel volkshuisvestelijk als financieel. Eén onafhankelijke Autoriteit voor het externe toezicht (financieel, staatssteun, rechtmatigheid, volkshuisvestelijk, governance en integriteit), die waar nodig stevige sancties kan opleggen. Deze visie kwam ook steeds weer prominent naar voren in de verhoren van de Parlementaire Enquête Woningcorporaties.
- De driedeling tussen beleid, volkshuisvestelijk toezicht en financieel toezicht onder verantwoordelijkheid van één minister is ongewenst uit het oogpunt van onafhankelijkheid. Wordt het toezicht niet ondergeschikt aan beleidsvoornemens van een toekomstige minister?

¹ Aanbevelingen commissie Verbetering kwaliteit intern toezicht (commissie-Winter)
http://www.vtw.nl/files/media/8a-advies_verbetering_kwaliteit.pdf

² <http://www.vtw.nl/52/criteria-goed-toezicht.html>

³ <http://www.vtw.nl/301/goed-intern-toezicht.html>

- De VTW voorziet daarnaast dat het scheiden van volkshuisvestelijk en financieel toezicht gaat leiden tot meer onduidelijkheid, versnippering in regels over extern toezicht en problemen met onderlinge samenwerking.

Relatie intern en extern toezicht

- De relatie en informatie uitwisseling tussen intern en extern toezicht is cruciaal voor een integere en vitale corporatiesector. Door niet voor één onafhankelijke Autoriteit te kiezen, is er ook geen heldere lijn tussen extern en intern toezicht. In het wetsvoorstel wordt gesproken over 'informatie uitwisseling' tussen het extern en intern toezicht. Dit lijkt zo in de praktijk uit te gaan draaien op inefficiëntie en langs elkaar heen werken. De VTW wil een directe wederzijdse informatiewisseling binnen een gestructureerde relatie tussen intern en extern toezicht.

Relatie met de gemeente

- De VTW vindt het in principe geen probleem als gemeenten een versterkte rol krijgen in het wetsvoorstel. Volkshuisvestelijke vraagstukken zijn vaak immers regionaal gebonden.
- De VTW wil ervoor waken dat de corporatie niet als pinautomaat van de gemeente gaat fungeren. De woningcorporatie is een private onderneming met een publieke taak en geen verlengstuk van ambitieuze wethouders.
- Ook de toezicht- en verantwoordingslijnen moeten helder blijven, zodat gemeenteraad of gemeentebestuur niet op de stoel van de toezichthouder gaat zitten.

Conclusie

De VTW is op onderdelen kritisch op het wetsvoorstel. Bij het ronde tafelgesprek willen we graag met name nader op bovenstaande punten ingaan.